

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

श्री ५ महाराजाधिराजका प्रमुख सचिवालय

सूचना

आयोगको प्रतिवेदनमा

१. आयोग गठन भएको मिति तथा म्याद थप- २०२८।७।११ मा १५ दिनभित्र पेशगर्ने गरि गठन भएकोमा पछि मिति २०२८।७।२५।५ मा ७ दिनको म्याद थप भएको ।
२. आयोगले जाँचबूझमा लगाएको समय अवधि- २०२८।७।१२ देखि कार्य प्रारम्भ गरी रौतहट जिल्लामा ८ दिन, बारा जिल्लामा ६ दिन लगाई घटना स्थल मै जांचबूझ कार्य गरेको र सो कार्यको प्रतिवेदन तयार गर्न ५ दिन लगाई जम्मा २० दिन लागेको ।
३. सूचना टाँस- सर्वसाधारणबाट घटनाको यथार्थ तथ्य निर्भिकतापूर्वक जानकारी दिन आवाहन गरी सदरमुकाम र घटना भएको गाउँ वरपर समेत गरी जम्मा १०० ठाउँमा सूचना टाँस गरेको ।
४. जाँचबूझ गरेको ठाउँहरू - रौतहट जिल्लाको देवीमणिगाउँ प्रमाणित कारिबास छिन्ना क्षेत्र भुइँ नोहराँ हुड
गरी जम्मा ८१ गाउँ घटना स्थलमा गरी जांचबूझ निष्कर्ष गर्ने गर्नु भयो ।

५. आयोगले बुझेको सम्बन्धित व्यक्तिहरू- (क) यथार्थ जाँचबूझका सम्बन्धमा रौतहट जिल्लामा १३३५ परिवार र बारा जिल्लामा ६१६ परिवारहरू गरी जम्मा २२५४ परिवारहरूले घटना बारे तथा घटनाबाट भएको धनजनको क्षति सम्बन्धी लिखित विवरण बयान गरी लेखाई दिएको ।

(ख) साथै, घटनाका सम्बन्धमा सरकारी कर्मचारी, पञ्चायत तथा वर्गीय संगठनका प्रतिनिधि र जिल्लाका प्रतिष्ठित व्यक्तिहरू समेत दुवै जिल्लामा गरी जम्मा ३६ जना व्यक्तिबाट मौखिक र लिखित जवाफ लिएको ।

६. घटनाको विवरण- घटनाबाट देहायबमोजिम धनजनको क्षति भएको भन्ने सम्बन्धित व्यक्तिहरूले लेखाई दिएको-

जिल्ला	गाउँ संख्या	घर लुटिएको र आगो लागेको परिवार संख्या	आगो लागेको घरसमेतको संख्या	घरसमेत उजाडी दिएको संख्या	लुटिएको र आगोले डडेको नोकसानिहरू	हुलका मानिस-ले हत्या गरी मारेको मानिसको संख्या
रौतहट	३८	१३३५	६००	२४	३०८६७४६	२७
बारा	४३	६१६	६७४	१७५	३३८१६५५	२४
	८१	२२५४	१८७४	१९९	६४६८४०४	५१

७. दंगा हुनुको कारणमा आयोगको ठहर:- गो बध गर्नु भन्ने विषयलाई अधिसारी सोही निजका जरीयाबाट ईबिसाधने र धनसम्पत्ति लुट्ने विचारबाट दंगाको सुरुवात भएको । सो दंगालाई सामुहिक रूप दिन साम्प्रदायिक भावनाको रंग दिई लुट्ने, आगो लाग्ने तथा हिंसा गर्ने जस्ता गम्भीर फौजदारी कसूरबाट समेत बचनलाई दंगा फैलाएको । साथै, अर्काको धनसम्पत्ति लुट्न पाइने भएबाट लुटेरा र बदमासहरूले श्री ५ को सरकारबाट समेत लुटमार गर्ने छुट्टा छ भन्ने भ्रम सृजना गरी हुल्ला फिजाई लुटेराहरूको जमात हुन गएको देखिन्छ । यस्तो स्थितिमा स्थानीय र अञ्चल प्रशासनले आफ्नो कानूनी कर्तव्य समक्षमा पूरा गर्ने नसकेकोबाट लुटेराहरूलाई मनोबल मिल्न गई दुवै रौतहट तथा बारा जिल्लाका गाउँहरूमा लुटेराहरूले लुट्ने र आगो लाग्ने जस्ता अप्रिय कार्य गरेबाट धनजनको क्षति पुग्न गएको भन्ने प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको छ ।

८. उपर्युक्त एक सदस्यीय जाँचबूझ आयोगको प्रतिवेदनका आधारमा आवश्यक कारवाही श्री ५ को सरकारबाट भैरहेको छ ।

हुकुमबक्सेबमोजिम
सरदार हंसमान सिंह

श्री ५ महाराजाधिराजका प्रमुख सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएकोछ। मात्र लागु हुनेछ।
श्री ५ को सरकारको छापाखानामा मुद्रित ।